

ΣΕ ΤΡΟΧΙΑ ΑΠΟΣΥΝΘΕΣΗΣ (του Βασίλη Βιλιάρδου)

Στην αρχαιότητα, η αντιπαράθεση μεταξύ δανειστών και οφειλετών, κατέληγε σε βίαιες συγκρούσεις και σε πολέμους – επειδή η εναλλακτική δυνατότητα, για την απαλλαγή από τα χρέη, ήταν η Δουλεία

“Είδε μπροστά του το σχολείο του χωριού, τη νεαρή δασκάλα, τα παιδιά καθισμένα στα θρανία, το μαύρο πίνακα.....Άκουσε τη ζεστή φωνή της δασκάλας που χαμηλόφωνα (τα καστανά της μάτια αστράφτοντας από ενθουσιασμό) τους έλεγε: «Είσαστε Έλληνες!...να είσαστε υπερήφανοι!...Η φυλή μας είναι η πιο παλιά, η πιο ένδοξη, η πιο υπερήφανη, η πιο ποιητική!...».

Ακούγοντας την μαλάκωνε κάτι μέσα του, βούρκωναν τα μάτια του και ένοιωθε βαθιά τον πόθο να δώσει και αυτός τη ζωή του....σαν τόσους άλλους, για αυτούς τους Έλληνες, για την Ελλάδα, για τον Ελληνισμό” (Πηνελόπη Δέλτα). «Που είναι αλήθεια αυτοί οι Έλληνες;», αναρωτιέται κανείς σήμερα, διαβάζοντας τα μυστικά του βάλτου”.

Ανάλυση

«Κόκκινη γραμμή είναι η σωτηρία της Ελλάδας», είπε πρόσφατα ο πρωθυπουργός. Εξαιρετική τοποθέτηση, θα σκεφτόταν κανείς, εάν

δεν γνώριζε ότι δεν συζητάμε εμείς με τους δανειστές μας για τη διαγραφή του χρέους, αλλά η κυρία Merkel και ο κ.Sarkozy – εάν δεν ενημερωνόταν ότι, δεν διαπραγματευόμαστε ούτε το επιτόκιο, ούτε τις δόσεις αποπληρωμής, ούτε το Δίκαιο, ούτε τις απαιτούμενες εγγυήσεις, ούτε τα μέτρα εξυγίανσης της οικονομίας μας, ούτε τίποτα απολύτως. Μία χώρα όμως, η οποία δεν διαπραγματεύεται η ίδια το μέλλον της, είναι δυνατόν να πείσει ποτέ τους δανειστές της;

«Η Τρόικα αποφασίζει», όπως είπε ο πρωθυπουργός στα εργατικά συνδικάτα, αφήνοντας τα με την απορία για το τι ακριβώς κάνει τόσο ο ίδιος, όσο και η «πλουσιοπάροχη», 50μελής κυβέρνηση του (αλήθεια, τι κάνει μία εταιρεία, η οποία διορίζει έναν διευθυντή, καθώς επίσης ένα πολυμελές διοικητικό συμβούλιο, το οποίο δεν αποφασίζει για το μέλλον της;).

Χωρίς να επεκταθούμε σε λεπτομέρειες, είναι αδύνατον να ανταπεξέλθουμε με τα τοκογλυφικά επιτόκια και τις μονομερείς απαιτήσεις των «εταίρων» μας – οι οποίοι ουσιαστικά έχουν στόχο τη λεηλασία τόσο της δημόσιας, όσο και της ιδιωτικής περιουσίας των Ελλήνων, υποδουλώνοντας για δεκαετίες την Ελλάδα.

Τόκοι ύψους 17 δις € (28 δις € το 2015 ή 50% των φορολογικών εσόδων του δημοσίου ή ποσόν που αντιστοιχεί με ετήσιο εισόδημα 10.000 € για 2.800.000 εργαζομένους!), οι οποίοι σχεδιάζεται να «εξυπηρετηθούν» με συνεχώς υψηλότερους φόρους, ως συνήθως μη ανταποδοτικούς (πληρώνουμε για την Παιδεία, για την Υγεία, για τους δρόμους κλπ., παρά το ότι φορολογούμαστε για τη λειτουργία όλων αυτών), είναι αδύνατον ποτέ να επιτρέψουν επενδύσεις, καθώς επίσης τη δημιουργία συνθηκών ανάπτυξης στην Ελλάδα. Χωρίς ανάπτυξη όμως, δεν πρόκειται να υπάρξει ποτέ μέλλον – οπότε όλοι εμείς οι Έλληνες, αργά ή γρήγορα, θα οδηγηθούμε στη χρεοκοπίαεξαθλιωμένοι, εξευτελισμένοι, πεινασμένοι και λεηλατημένοι (με ή χωρίς δραχμή είναι μάλλον επουσιώδες).

Δυστυχώς λοιπόν θα οδηγηθούμε στη χρεοκοπία, παρά το ότι

γνωρίζουμε τη λύση των προβλημάτων μας, η οποία δεν είναι άλλη από την «εκδίωξη» του ΔΝΤ και την αποπληρωμή του συνολικού δημοσίου χρέους, χωρίς καμία διαγραφή, σε 40-50 ισόποσες ετήσιες δόσεις, με επιτόκιο ίσο με αυτό που δανείζονται οι τράπεζες – με το βασικό της ΕΚΤ (1%). Παράλληλα φυσικά θα οφείλαμε να διεκδικήσουμε τις πολεμικές επανορθώσεις, να διαχειριστούμε ορθολογικά τη δημόσια περιουσία της χώρας μας και να εκμεταλλευθούμε τον υπόγειο πλούτο της – εκλέγοντας επιτέλους μία ικανή κυβέρνηση, η οποία να αποφασίζει και όχι να εκτελεί τις εντολές των όποιων άλλων.

Ολοκληρώνοντας την εισαγωγή μας έχουμε την άποψη ότι, εάν δεν αντιδράσουμε συλλογικά τώρα (μετά τις 20. Μαρτίου θα είναι ίσως πολύ αργά), καθώς επίσης εάν δεν προβούμε σε άμεση στάση πληρωμών, εντός Ευρωζώνης, η Ελλάδα θα οδηγηθεί, εν μέσω εκβιαστικών διλημάτων, πρώτα στο αγγλικό Δίκαιο (έτσι ώστε να μην έχει πλέον τη δυνατότητα να μετατρέψει το χρέος της από ευρώ σε δραχμές, να επιμηκύνει το χρόνο αποπληρωμής, να αλλάξει το επιτόκιο κοκ.), αμέσως μετά στη δραχμή και στη συνέχεια στην απόλυτη χρεοκοπία – αφού θα εγγυάται τα χρέη της, με την εθνική της κυριαρχία. Τότε η κυβέρνηση «συνεργασίας», μάλλον εν αγνοία αρκετών μελών της, θα έχει ίσως εκτελέσει την «αποστολή» της – παράλληλα με την εκτέλεση της πατρίδας μας. Φυσικά μπορεί (αλλά και ευχόμαστε) να κάνουμε λάθος.

Το μέλλον της Ευρωζώνης

“Οι μεγάλες αυτοκρατορίες σπάνια καταστρέφονται από εξωτερικές επιθέσεις – συνήθως καταρρέουν «υπό το βάρος» των εσωτερικών αντιθέσεων και διαφωνιών, οι οποίες σήμερα απειλούν την Ευρωζώνη.

Η διαχείριση της υπερχρέωσης ήταν ανέκαθεν μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της Πολιτικής. Στην αρχαιότητα, η συνήθως σφοδρή αντιπαράθεση μεταξύ δανειστών και οφειλετών, κατέληγε σε βίαιες συγκρούσεις και σε πολέμους – επειδή η εναλλακτική δυνατότητα, για την απαλλαγή από τα χρέη, ήταν η Δουλεία.

Στη σημερινή Ευρώπη, αλλά και στον υπόλοιπο πλανήτη, η επίλυση ανάλογων προβλημάτων επιχειρείται μεν πιο «πολιτισμένα», με οικονομικούς όρους δηλαδή, αλλά το αποτέλεσμα είναι το ίδιο: η προσπάθεια υποδούλωσης ή/και λεηλασίας των οφειλετών από τους δανειστές” (D.Gros).

Ανεξάρτητα από την παραπάνω αναφορά του Αμερικανού οικονομολόγου, με κριτήριο τους μακροοικονομικούς δείκτες, δεν υπάρχει καμία ανησυχία για το μέλλον της Ευρωζώνης – σαν σύνολο βέβαια. Ειδικότερα,

(α) Το ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών της είναι ισοσκελισμένο – γεγονός που σημαίνει ότι, η Ευρωζώνη διαθέτει αρκετές πηγές (resources), για να επιλύσει μόνη της τα προβλήματα δημοσίου χρέους, τα οποία αντιμετωπίζει. Ο Πίνακας I είναι χαρακτηριστικός:

ΠΙΝΑΚΑΣ I: Οι πέντε πιο πλεονασματικές και ελλειμματικές οικονομίες παγκοσμίως, με κριτήριο το εμπορικό ισοζύγιο – σε εκ. \$ το 2010

Πηγή: WP

Πίνακας: Β. Βιλιάρδος

Στο σημείο αυτό τα πλεονεκτήματα της είναι κατά πολύ μεγαλύτερα, συγκριτικά με τις Η.Π.Α. ή με τη Μ. Βρετανία – οι οποίες έχουν τεράστια ελλείμματα στο ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών (εισαγωγές υψηλότερες από τις εξαγωγές κλπ.), με αποτέλεσμα να εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την εισροή «εξωτερικών» κεφαλαίων.

(β) Τα ελλείμματα του προϋπολογισμού της Ευρωζώνης παραμένουν πολύ χαμηλά (περί το 4%, όταν το έλλειμμα των Η.Π.Α. ξεπερνάει το 10% ετήσια), οπότε η ΕΚΤ δεν βρίσκεται υπό την πίεση της χρηματοδότησης τους.

Το γεγονός αυτό αποδεικνύεται από το ότι, η ΕΚΤ δεν έχει προβεί σε εκτεταμένες αγορές δημοσίων ομολόγων, όπως για παράδειγμα η Fed ή η Τράπεζα της Αγγλίας – ενώ η ενίσχυση των

ελλειμματικών οικονομιών γίνεται έμμεσα, εσωτερικά, χωρίς την ανάγκη εισροής εξωτερικών κεφαλαίων, με τη βοήθεια των πλεονασματικών χωρών (άρθρο μας).

(γ) Ο πληθωρισμός της Ευρωζώνης παραμένει χαμηλός, ενώ δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος αύξησης του – επειδή οι απαιτήσεις υψηλότερων μισθών, εκ μέρους των εργαζομένων, είναι αμελητέες. Το Ευρώ δεν απειλείται ούτε με υποτίμηση, με μείωση της αγοραστικής αξίας του δηλαδή, λόγω αύξησης της ποσότητας χρήματος – όπως συμβαίνει ήδη, σε μεγάλη έκταση στις Η.Π.Α.

(δ) Το δημόσιο χρέος της Ευρωζώνης είναι περί το 80% του ΑΕΠ της, όταν το αντίστοιχο στις Η.Π.Α. ξεπερνάει το 100% του ΑΕΠ. Η αναχρηματοδότηση δε των δημοσίων χρεών των επί μέρους κρατών δεν λειτουργεί πληθωριστικά, επειδή δεν δημιουργεί νέα αγοραστική δύναμη.

Επομένως, το πρόβλημα του δημοσίου χρέους μπορεί να επιλυθεί σχετικά εύκολα, με τη βοήθεια ενός ελεγχόμενου, ανώδυνου πληθωρισμού – με τη μέθοδο δηλαδή, η οποία ακολουθήθηκε τόσο από τις Η.Π.Α., όσο και από τη Μ. Βρετανία, την περίοδο 1945-1980. Τα «μέσα» περιορισμού του χρέους, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ήταν από τη μία πλευρά ο αυστηρός έλεγχος των χρηματαγορών και τα χαμηλά επιτόκια δανεισμού, ενώ από την άλλη ο ελεγχόμενος πληθωρισμός – ο οποίος ουσιαστικά οδηγούσε σε αρνητικά πραγματικά επιτόκια. Το αποτέλεσμα ήταν η πληθωριστική μείωση των αποταμιεύσεων, καθώς επίσης η αύξηση των δημοσίων εσόδων (λόγω πληθωριστικής αύξησης του ΑΕΠ), τα οποία προκάλεσαν τη μείωση των χρεών (financial repression κατά την οικονομική ορολογία).

(ε) Ολοκληρώνοντας την ανάλυση των θεμελιωδών μεγεθών της ζώνης του ευρώ, οφείλουμε να επισημάνουμε ότι, ο ρυθμός ανάπτυξης δεν είναι τόσο χαμηλός, όσο πιστεύεται – αφού κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας η κατά κεφαλή αύξηση του ΑΕΠ της Ευρωζώνης ήταν ίδια, με αυτήν των Η.Π.Α. Εκτός αυτού, οι αποταμιεύσεις στην Ευρωζώνη είναι αρκετά υψηλές για να μπορούν να χρηματοδοτήσουν νέες επενδύσεις, χωρίς να υπάρχει

ανάγκη εισροής κεφαλαίων από το εξωτερικό – οπότε ο ρυθμός ανάπτυξης, ο οποίος προϋποθέτει επενδύσεις, θα μπορούσε πολύ εύκολα να αυξηθεί.

Με βάση όλα τα παραπάνω συμπεραίνουμε λοιπόν ότι, τα θεμελιώδη οικονομικά μεγέθη της Ευρωζώνης δεν τεκμηριώνουν τους φόβους κατάρρευσης του Ευρώ – με μοναδική ίσως εξαίρεση την αυτοκαταστροφική τάση των Ευρωπαίων πολιτικών να επιδεινώνουν τα προβλήματα της Ευρωζώνης, κάθε φορά που συσκέπτονται στις Βρυξέλες (άρθρο μας).

Εν τούτοις, αντικειμενικά, το ευρώ κινδυνεύει να καταρρεύσει – είτε το παραδεχόμαστε, είτε όχι. Η αιτία δεν είναι άλλη από το ότι, η Ευρωζώνη δεν είναι ένα σύνολο Πολιτειών, όπως συμβαίνει στις Η.Π.Α., αλλά μία νομισματική ένωση διαφορετικών κρατών, τα οποία έχουν πάψει προ πολλού να είναι αλληλέγγυα μεταξύ τους – ενώ είναι πλέον φανερό ότι, δεν έχουν στόχο τη δημοσιονομική και πολιτική ένωση τους.

Οι αγορές λοιπόν το έχουν κατανοήσει, απαιτούν καθαρές, βιώσιμες λύσεις και αντιμετωπίζουν πλέον τα κράτη-μέλη ως μονάδες και όχι σαν σύνολο – γεγονός που αποδεικνύεται από τα επιτόκια δανεισμού τους (spreads), τα οποία έχουν ήδη προσαρμοσθεί στα θεμελιώδη μεγέθη κάθε χώρας. Ο Πίνακας ΙΙ είναι αποκαλυπτικός:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ: Χώρα, spreads και CDS, σε μονάδες βάσης, στις 7.1.2012

Πηγή: Capital

Πίνακας: Β. Βιλιάρδος

Κατ' επέκταση, γνωρίζοντας πως οι αγορές προεξοφλούν μελλοντικές εξελίξεις, η Ευρωζώνη ευρίσκεται ήδη σε πορεία διάλυσης – μία διαδικασία, η οποία πολύ δύσκολα θα αντιστραφεί.

Μεγάλες και μικρές οικονομίες

Μία ιδιωτική επιχείρηση, όταν αντιμετωπίσει προβλήματα

κερδοφορίας (ζημίες), σωστής διαχείρισης (ανεπαρκές management), ρευστότητας και δανεισμού, προσλαμβάνει έναν ικανό διευθυντή (manager), ο οποίος συνήθως εφαρμόζει ένα πρόγραμμα εξυγίανσης της. Περιορίζει λοιπόν τις δαπάνες, απολύει τους περιττούς εργαζομένους, μειώνει τους μισθούς και αυξάνει την παραγωγικότητα των υπολοίπων (εάν δεν του επιτρέπεται από την αγορά η αύξηση των τιμών πώλησης).

Με τον τρόπο αυτό πείθει τους δανειστές της επιχείρησης για τη βιωσιμότητα της, ανακτώντας σταδιακά την εμπιστοσύνη τους – η οποία του εξασφαλίζει την περαιτέρω δανειοδότηση εκ μέρους τους. Το δραστικό αυτό πρόγραμμα εξυγίανσης λειτουργεί, όσον αφορά μία επιχείρηση, επειδή δεν ακολουθείται από όλες μαζί τις επιχειρήσεις της χώρας ή του πλανήτη – ενώ δεν επηρεάζει όλους τους μισθωτούς, μειώνοντας τη συνολική κατανάλωση της χώρας.

Ουσιαστικά λοιπόν η επιχείρηση «εξωτερικεύει» τα προβλήματα της, αφού τα λύνει εις βάρος των ανταγωνιστών και των υπαλλήλων της (φυσικά απολύει το διευθυντή και προσλαμβάνει άλλον στη θέση του, εάν διαπιστώσει ότι είναι ανίκανος να λειτουργήσει σωστά – κάτι που οφείλουν να κάνουν και τα κράτη, σε παρόμοιες περιπτώσεις).

Κατ' αναλογία μία μικρή, ανεξάρτητη χώρα, διαχειρίζεται τα προβλήματα της όπως ακριβώς μία επιχείρηση – «εξωτερικεύοντας» τα. Δηλαδή, επιλέγει έναν ικανό διαχειριστή (πρωθυπουργό) και ακολουθεί ένα πρόγραμμα αυστηρής λιτότητας – υποτιμώντας ταυτόχρονα το νόμισμα της, με στόχο να γίνουν τα προϊόντα της κατά πολύ φθηνότερα, από αυτά των ανταγωνιστών της.

Με τον τρόπο αυτό αυξάνει τις εξαγωγές της, εις βάρος των άλλων χωρών, μειώνει τις εισαγωγές της και επιτυγχάνει ένα θετικό ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών – το οποίο σταθεροποιεί τα οικονομικά της. Αυτό είναι το βασικό «μοντέλο εξυγίανσης» και αντιμετώπισης κρίσεων, εκ μέρους μίας μικρής χώρας – γεγονός που σημαίνει ότι, είναι απόλυτα εξαρτημένη από το ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών της: από τις εξαγωγές και από

τις εισαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών.

Η συμμετοχή δε ή μη του ΔΝΤ στη διαδικασία αυτή, του «Ταμείου», εξαρτάται αποκλειστικά και μόνο από την καθυστέρηση ή μη της αναγνώρισης και αντιμετώπισης του προβλήματος εκ μέρους της πολιτικής ηγεσίας – ενώ η επιτυχία του προγράμματος, είναι συνάρτηση της εφαρμογής των μέτρων εκ μέρους της κυβέρνησης. Από τη δυνατότητα της δηλαδή να το εφαρμόσει και να το επικοινωνήσει σωστά, γεγονός που προϋποθέτει την εμπιστοσύνη των Πολιτών στις ικανότητες, στις «αγαθές» προθέσεις και στη δίκαιη κατανομή του κόστους της εξυγίανσης εκ μέρους της.

Αντίθετα, μία μεγάλη, «κλειστή» χώρα, αντιμετωπίζει εντελώς διαφορετικά αυτού του είδους τα προβλήματα. Κλασσικό παράδειγμα εδώ είναι οι Η.Π.Α., για τις οποίες το εξωτερικό ισοζύγιο συνιστά ένα μικρό μόνο μέρος της οικονομίας τους, όπως φαίνεται από τον Πίνακα ΙΙΙ που ακολουθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ: ΑΕΠ, εξαγωγές, ποσοστό εξαγωγών επί του ΑΕΠ, εισαγωγές, ποσοστό εισαγωγών επί του ΑΕΠ – σε εκ. \$ το 2009

Πίνακας: Β. Βιλιάρδος

Σημείωση: Η εξάρτηση της Γερμανίας από το εξωτερικό εμπόριο (άνω του 60% του ΑΕΠ της το 2009), είναι εμφανής. Επίσης της Κίνας, η οποία δεν ενθαρρύνει ακόμη την εσωτερική ζήτηση, διατηρώντας τεχνητά χαμηλή την ισοτιμία του νομίσματος της.

Εάν οι Η.Π.Α. λοιπόν αποφασίσουν να εφαρμόσουν ένα ανάλογο δραστικό πρόγραμμα λιτότητας, δεν είναι τόσο εύκολο να εξωτερικεύσουν τα προβλήματα τους – ενώ η υποτίμηση του νομίσματος τους δεν έχει τα ίδια πλεονεκτήματα, με αυτά μίας μικρής, «ανοιχτής» οικονομίας (όπου «ανοιχτή» θεωρούμε εδώ εκείνη την οικονομία, η οποία εξαρτάται από το ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών της).

Αντί αυτού, οι Η.Π.Α. διαθέτουν άλλα μέσα αντιμετώπισης κρίσεων – κυρίως το δολάριο το οποίο, επειδή είναι παγκόσμιο

αποθεματικό νόμισμα, επιτρέπει στη Fed μία εντελώς διαφορετική νομισματική πολιτική. Για παράδειγμα, επειδή η ζήτηση δολαρίων είναι σταθερή, η Fed έχει τη δυνατότητα να μηδενίζει τα επιτόκια και να αγοράζει σε μεγάλη έκταση ομόλογα δημοσίου, να χρηματοδοτεί δηλαδή το κράτος, χωρίς να δημιουργεί κανένα απολύτως πρόβλημα στις αγορές.

Η αποφασιστική διαφορά λοιπόν μεταξύ μίας μεγάλης, «κλειστής» οικονομίας (μικρή εξάρτηση από το ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών) και μίας μικρής (μεγάλη εξάρτηση από το ισοζύγιο), είναι το ότι, η μεγάλη οικονομία μπορεί να επιλύσει μόνη της τα προβλήματα της (οικονομικές κρίσεις) – μη έχοντας όμως τη δυνατότητα να τα εξωτερικεύσει.

Η ευρωζωνική ιδιαιτερότητα

Όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης, χωρίς καμία απολύτως εξαίρεση και ανεξαρτήτως μεγέθους, είναι μικρές, «ανοιχτές» οικονομίες. Επομένως, ο τρόπος αντιμετώπισης των οικονομικών κρίσεων εκ μέρους τους, προϋποθέτει την εξωτερίκευση των προβλημάτων τους – την επίλυση τους δηλαδή, εις βάρος των άλλων.

Η Φιλανδία, η Σουηδία και η Δανία, οι οποίες αντιμετώπισαν στο παρελθόν κρίσεις ανάλογες με αυτήν που αντιμετωπίζει σήμερα η Ελλάδα, η Ιταλία κλπ., κατάφεραν να αποφύγουν την κατάρρευση, εφαρμόζοντας αυστηρά προγράμματα λιτότητας, με τη βοήθεια των οποίων αύξησαν τις εξαγωγές και μείωσαν τις εισαγωγές τους – προφανώς εις βάρος των εμπορικών εταίρων τους.

Οι χώρες όμως αυτές δεν ανήκαν σε καμία νομισματική ένωση, μπορούσαν να υποτιμήσουν το νόμισμα τους και δεν αντιμετώπισαν όλες μαζί πρόβλημα – όπως συμβαίνει σήμερα στην Ευρωζώνη, όπου η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία, το Βέλγιο και σύντομα πολλές άλλες χώρες, ευρίσκονται την ίδια στιγμή αντιμέτωπες με την κρίση (γεγονός που καθιστά αδύνατη την «εξωτερίκευση» των προβλημάτων τους, αφού δεν είναι εφικτό να αυξήσουν όλες μαζί τις εξαγωγές, μειώνοντας τις εισαγωγές τους – πόσο μάλλον να επιστρέψουν στα εθνικά τους νομίσματα, «εν μέσω παγκόσμιας καταιγίδας»).

Η Γερμανία είναι επίσης μία μικρή, «ανοιχτή» οικονομία, παρά το μέγεθος της – αφού μόνο και μόνο οι εξαγωγές της αποτελούν το 40% περίπου του σημερινού ΑΕΠ της (όταν το αντίστοιχο μέγεθος των Η.Π.Α. είναι κάτω του 8%). Η σημερινή δε καλή οικονομική κατάσταση της Γερμανίας οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στο γεγονός ότι, το νόμισμα της («Γερμανικό Ευρώ») έχει τη δυνατότητα να υποτιμάται, επειδή είναι συνδεδεμένο με ένα σύστημα σταθερών ισοτιμιών, όπως αυτό της Ευρωζώνης.

Αυτό σημαίνει ότι, η χώρα έχει τη δυνατότητα να αυξάνει εύκολα τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της, ακολουθώντας απλά ένα σύστημα εσωτερικής υποτίμησης (χαμηλή ή μηδενική αύξηση μισθών) – το οποίο όχι μόνο αυξάνει τις εξαγωγές της, αλλά περιορίζει ταυτόχρονα τις εισαγωγές της, αφού δεν ενισχύεται η εσωτερική κατανάλωση από την άνοδο των εισοδημάτων.

Επομένως, κάθε φορά που η Γερμανία αντιμετωπίζει κρίσεις, «εξωτερικεύει» τα προβλήματα της, λύνοντας τα εις βάρος των εμπορικών εταίρων της (κυρίως των Ευρωπαίων, οι οποίοι απορροφούν το 75% των εξαγωγών της). Το γερμανικό οικονομικό μοντέλο όμως λειτουργεί τόσο καλά, επειδή δεν υιοθετείται από τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης – ενώ δεν βρίσκεται σε αντιπαράθεση με το αμερικανικό το οποίο, όπως αναφέραμε, λειτουργεί εντελώς διαφορετικά.

Ακριβώς για το λόγο αυτό η Γερμανία δεν είχε καμία αντίρρηση, όσον αφορά τα δραστηριοποίηση του ΔΝΤ στην Ευρωζώνη – αφού εξυπηρετεί τόσο τις Η.Π.Α. (σταθεροποίηση της ισοτιμίας του δολαρίου κλπ.), όσο και την ίδια (είσπραξη των απαιτήσεων της από τα ελλειμματικά κράτη, μέσω της λεηλασίας της δημόσιας και ιδιωτικής περιουσίας τους, έτσι ώστε να έχει τη δυνατότητα να συνεχίσει να εξαάγει σε αυτά, ζώντας εις βάρος τους).

Εν τούτοις, το ΔΝΤ δεν έχει καμία εμπειρία σε σχέση με τη διαχείριση κρίσεων ανεπτυγμένων οικονομιών – πόσο μάλλον εντός μίας νομισματικής ζώνης. Λειτουργεί λοιπόν στην κυριολεξία σαν ένας «μπράβος» των τοκογλύφων, ο οποίος ενδιαφέρεται αποκλειστικά και μόνο για την είσπραξη των ανοιχτών οφειλών –

καταλαμβάνοντας την εξουσία με τους διορισμένους πολιτικούς υπαλλήλους του, αδιαφορώντας για το μέλλον των κρατών και υφαρπάζοντας τον πλούτο τους, χωρίς να διστάζει να λεηλατεί τα περιουσιακά στοιχεία των Πολιτών τους.

Συνεχίζοντας, η Ευρωζώνη θα μπορούσε φυσικά να εξελιχθεί σε μία μεγάλη, κλειστή οικονομία, αντίστοιχη με αυτήν των Η.Π.Α. – εάν επιλεγόταν η πολιτική και δημοσιονομική ένωση των μελών της. Στην περίπτωση αυτή, για την επίλυση των οικονομικών προβλημάτων της (κρίσεων) θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ανάλογα μέσα, με αυτά των Η.Π.Α.: η αγορά ομολόγων εκ μέρους της ΕΚΤ και ο δανεισμός των χωρών-μελών της με μηδενικά επιτόκια.

Το ενδεχόμενο όμως αυτό θα ήταν αρνητικό για τις Η.Π.Α. και το δολάριο – αφού το Ευρώ θα διεκδικούσε τη θέση ενός παγκόσμιου αποθεματικού νομίσματος, ανταγωνιστικού του δολαρίου. Επίσης, αντιμετωπίζεται αρνητικά από τη σημερινή γερμανική κυβέρνηση, όχι μόνο λόγω των ηγεμονικών βλέψεων της (οι οποίες διευκολύνονται από την υπερχρέωση των «εταίρων» της), αλλά και επειδή δεν θα μπορούσε πλέον να επιλύσει τα προβλήματα της χώρας, «εξωτερικεύοντας» τα – εις βάρος δηλαδή των υπολοίπων εμπορικών εταίρων της.

Έτσι λοιπόν, τοποθετούνται συνεχώς εμπόδια στη δημοσιονομική ένωση – με αποτέλεσμα η Ευρωζώνη να συνεχίζει να αποτελείται από 17 περισσότερο ή λιγότερο μικρές, ανοιχτές οικονομίες, οι οποίες δεν συνιστούν σε καμία περίπτωση μία μεγάλη, «κλειστή» οικονομία, αλλά ένα εκρηκτικό μίγμα το οποίο, κατά την άποψη μας, απειλεί να καταστρέψει το χρηματοπιστωτικό σύστημα και ολόκληρο τον πλανήτη.

Επίλογος

Συνολικά στην παγκόσμια οικονομία, το σύνολο των επενδύσεων είναι ίσο με το σύνολο των αποταμιεύσεων. Απλούστερα, δεν μπορούν να διενεργηθούν επενδύσεις, μεγαλύτερες από το σύνολο των αποταμιεύσεων. Δυστυχώς, επειδή στην Ευρωζώνη οι αποταμιεύσεις έχουν «αποσυρθεί» και συγκεντρωθεί στο Βορά, ο

Νότος δεν έχει τη δυνατότητα να επενδύσει – οπότε, όσα προγράμματα λιτότητας και αν εφαρμόσει, δεν πρόκειται να επιλύσει τα προβλήματα του.

Χωρίς επενδύσεις δεν υπάρχει ανάπτυξη, η οποία να μπορεί να ισοσκελίσει τα μειωμένα έσοδα του δημοσίου, λόγω της λιτότητας και του περιορισμού της κατανάλωσης – επομένως, είναι αδύνατη η έξοδος από την κρίση. Για παράδειγμα, όταν κάνουμε οικονομία, καταναλώνοντας λιγότερη βενζίνη, στερούμε έσοδα από το κράτος, ανάλογα με το ύψους του φόρου που συμπεριλαμβάνεται στην τιμή. Εάν το κράτος προσπαθήσει να αντισταθμίσει τη μείωση αυτή των εσόδων του αυξάνοντας τους φόρους, τότε μειώνεται ακόμη περισσότερο η κατανάλωση της βενζίνης, τα έσοδα του κοκ. – ένας φαύλος κύκλος, ο οποίος οδηγεί τελικά στην κατάρρευση, εάν δεν υπάρξουν έσοδα από νέες επενδύσεις.

Από την άλλη πλευρά τώρα, το σύνολο των εξαγωγών διεθνώς, είναι ίσο με το σύνολο των εισαγωγών – επομένως, τα πλεονάσματα είναι ίσα με τα ελλείμματα. Όταν λοιπόν μία χώρα έχει πλεονάσματα, κάποια άλλη (άλλες) έχει αντίστοιχα ελλείμματα – τα οποία χρηματοδοτούνται από τα έσοδα των πλεονασμάτων (οι πλεονασματικές χώρες δανείζουν τις ελλειμματικές).

Κάποια στιγμή όμως η διαδικασία αυτή φθάνει στο τέλος της – το αργότερο όταν τα ελλειμματικά κράτη υπερχρεώνονται, αδυνατώντας να ανταπεξέλθουν με τις υποχρεώσεις τους. Τότε, οι επιλογές τους δεν είναι άλλες από την απαίτηση διαγραφής μέρους των χρεών τους ή από την υποδούλωση τους στους δανειστές – με τη λεηλασία τόσο της δημόσιας, όσο και της ιδιωτικής περιουσίας τους, για την εξόφληση των οφειλών τους.

Περαιτέρω, όταν οι αποφάσεις των συνόδων κορυφής της Ευρωζώνης αφορούν αποκλειστικά και μόνο την υιοθέτηση ενός αυστηρού προγράμματος σταθερότητας, σημαίνει ότι επιχειρείται η εξωτερίκευση των προβλημάτων όλων μαζί των χωρών. Δηλαδή, η Ευρωζώνη σχεδιάζει σαν σύνολο να αυξήσει τις εξαγωγές της στον υπόλοιπο πλανήτη, μειώνοντας τις εισαγωγές της – κάτι που

φυσικά είναι αδύνατον να επιτευχθεί, αφού δεν πρόκειται να επιτραπεί από τις υπόλοιπες χώρες.

Επίσης είναι αδύνατον να πραγματοποιηθεί από τα επί μέρους κράτη εντός της Ευρωζώνης, αφού δεν μπορούν να υπάρξουν πλεονασματικές χώρες, χωρίς ελλειμματικές. Το τέχνασμα της «εξωτερίκευσης» μπορούσε μέχρι σήμερα να λειτουργήσει, επειδή εφαρμοζόταν από μερικές μόνο χώρες (Γερμανία, Ολλανδία κλπ.), εις βάρος όλων των υπολοίπων. Όταν όμως όλες οι χώρες μαζί ακολουθήσουν την ίδια πολιτική, συμπεριφερόμενες σαν μία μεγάλη οικονομία, η οποία όμως θέλει να λύσει τα προβλήματα της με τις μεθόδους των μικρών οικονομιών, τότε είναι αδύνατον να επιτύχει.

Επομένως η Ευρωζώνη, παρά τα υγιή θεμελιώδη μεγέθη της, είναι καταδικασμένη να αποτύχει – κάτι που θεωρούμε ότι μάλλον δεν θα αργήσει να συμβεί, εάν δεν αλλάξει αμέσως πορεία. Εάν δεν μετατραπεί σε μία μεγάλη οικονομία, όπως οι Η.Π.Α., η οποία να μπορεί να επιλύσει τα προβλήματα της εσωτερικά, είναι αδύνατον να υπάρξει κοινό μέλλον για τα κράτη-μέλη της – οπότε πιθανότατα θα διαλυθεί, επιστρέφοντας σε εκείνη την εποχή, όπου το ένα κράτος έλυσε τα προβλήματα του, εις βάρος του άλλου (γεγονός που μάλλον θα συνοδευόταν από μαζικές χρεοκοπίες, από αθετήσεις πληρωμών, από την ολοκληρωτική κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθώς επίσης από μία τρομακτική μείωση του βιοτικού επιπέδου όλων των Ευρωπαίων).

Στα πλαίσια αυτά, μόνο η στενή συνεργασία των ελλειμματικών χωρών-μελών της Ευρωζώνης μεταξύ τους, θα μπορούσε να λειτουργήσει «αντιισταθμιστικά» – παράλληλα με την απαίτηση μαζικής διαγραφής μέρους των δημοσίων χρεών ή/και εφικτού διακανονισμού των υπολοίπων χρεών όλων των χωρών (επιμήκυνση χρόνου αποπληρωμής, χαμηλά επιτόκια), έτσι ώστε να διευκολυνθούν τόσο οι επενδύσεις, όσο και η ισορροπημένη ανάπτυξη.

Βασίλης Βιλιάρδος

Αθήνα, 7 Ιανουαρίου 2012

Πηγή: Casss.gr

Φωτό: wikipedia